

IDENTYFIKACJA I OCENA ISTNIEJĄCYCH I POTENCJALNYCH ZAGROŻEŃ WEWNĘTRZNYCH I ZEWNĘTRZNYCH ORAZ SPOSOBY ELIMINACJI LUB OGRANICZANIA TYCH ZAGROŻEŃ I ICH SKUTKÓW

I. Zagrożenia wewnętrzne istniejące¹⁾

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	Niezgodny z siedliskiem skład gatunkowy drzewostanów	<ol style="list-style-type: none"> 1. Regulacja składu gatunkowego i struktury drzewostanów w celu doprowadzenia do właściwego składu gatunkowego i struktury drzewostanów. 2. Zbiór nasion i hodowla sadzonek do odnowień drzewostanów. 3. Odnowienia sztuczne - sadzenia i podsiewy docelowymi gatunkami drzew. 4. Cięcia związane z przebudową drzewostanów inicjujące i odsłaniające odnowienia naturalne o składzie gatunkowym zgodnym z siedliskiem. 5. Pielęgnacja upraw i młodników w celu doprowadzenia do właściwego składu gatunkowego i struktury młodników
2	Podatność drzewostanów świerkowych pochodzenia sztucznego na szybkie zamieranie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Usuwanie drzew opianych przez owady - kornika drukarza (<i>Ips typographus</i>) i rytownika pospolitego (<i>Pityogenes chalcographus</i>), mogące doprowadzić do gwałtownego rozpadu drzewostanów. 2. Usuwanie wiatrowałów stanowiących potencjalną bazę do nadmiernego rozwoju owadów mogących doprowadzić do gwałtownego rozpadu drzewostanów. 3. Odłowy owadów do pułapek feromonowych - kornik drukarz (<i>Ips typographus</i>) i rytownik pospolity (<i>Pityogenes chalcographus</i>) 4. Zwalczanie kornika drukarza (<i>Ips typographus</i>) przez korowanie drzew zasiedlonych. 5. Tworzenie i utrzymywanie powierzchni biocenotycznych. 6. Pozostawienie do mineralizacji części drzew. 7. Kontrola liczebności wybranych gatunków owadów. 8. Kontrola masowego występowania grzybów pasożytniczych - opieńki (<i>Armillaria sp.</i>), korzeniowca wieloletniego (<i>Heterobasidion annosum</i>)
3	Uszkodzenia odnowień i młodników przez jelenia europejskiego (<i>Cervus elaphus</i>) i sarnę (<i>Capreolus capreolus</i>)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zabezpieczanie sadzonek w uprawach i odnowieniach naturalnych indywidualnymi środkami mechanicznymi. 2. Ogrodzenie wybranych upraw i młodników poza miejscami występowania głuszca (<i>Tetrao urogallus</i>) i cietrzewia (<i>Tetrao tetrix</i>). 3. Ograniczenie liczebności jeleni (<i>Cervus elaphus</i>) i ich koncentracji w uprawach i młodnikach, poprzez redukcję części osobników
4	Zanikanie zbiorowisk roślinnych typowych dla polan reglowych z powodu zaprzestania ich użytkowania	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wypas lub wykaszanie łąk z usuwaniem biomasy z ekosystemu, usuwanie samosiewów drzew i krzewów, nawożenie organiczne. 2. Wykup nieużytkowanych łąk reglowych od osób

		fizycznych i wspólnot
5	Zagrożenie bytowania głuszca (<i>Tetrao urogallus</i>) i cietrzewia (<i>Tetrao tetrix</i>)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wyznaczanie stref ochronnych. 2. Patrole inwentaryzacyjno-ochronne. 3. Promowanie ścieżki edukacyjnej „Mokry Kozub” celem odciążenia szlaków turystycznych przebiegających przez główny kompleks Parku. 4. Redukcja drapieżników - lis (<i>Vulpes vulpes</i>)
6	Ograniczenie miejsc lęgowych i żerowych dzięciołów (<i>Picinae</i>) i sów (<i>Strigiformes</i>) w wyniku gospodarki leśnej na obszarach leśnych w minionym okresie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tworzenie i utrzymywanie powierzchni biocenotycznych. 2. Pozostawienie do mineralizacji drzew obumierających i obumarłych
7	Erozja nawierzchni szlaków turystycznych i terenów sąsiadujących ze szlakami turystycznymi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utrzymanie we właściwym stanie nawierzchni szlaków turystycznych (konserwacja, remonty, naprawy bieżące). 2. Czyszczenie przepustów i sączków. 3. Ustawianie i konserwacja tablic informacyjnych. 4. Konserwacja, naprawa i wymiana zniszczonych tyczek kierunkowych. 5. Udrażnianie szlaków w piętrze kosodrzewiny, poprzez przycięcie pędów. 6. Usuwanie wiatrołomów ze szlaków turystycznych i drzew bezpośrednio zagrażających bezpieczeństwu turystów. 7. Utrzymywanie drewnianych barierek w miejscach koncentracji ruchu turystycznego. 8. Edukacja zwiedzających w zakresie związanym z ochroną przyrody oraz zasadami udostępnienia Parku
8	Niszczenie infrastruktury turystycznej spowodowane przez czynniki atmosferyczne i niewłaściwe postępowanie zwiedzających	<ol style="list-style-type: none"> 1. Konserwacja, remonty i bieżące naprawy infrastruktury turystycznej. 2. Edukacja zwiedzających w zakresie ochrony przyrody i zasad udostępnienia Parku. 3. Patrolowanie terenu
9	Nieprzestrzeganie przez zwiedzających zasad ochrony przyrody w szczególności: 1) zaśmiecenie i zanieczyszczenie terenu, 2) zakłócanie ciszy, 3) uszkodzanie roślin oraz grzybów	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podnoszenie świadomości ekologicznej zwiedzających z wykorzystaniem wystawy stałej, ogrodu roślin babiogórskich, punktów informacji przyrodniczej i turystycznej. 2. Usuwanie odpadów z obszaru Parku, systematyczne opróżnianie koszy na odpady przy głównych wejściach do Parku. 3. Ustawienie i bieżąca obsługa kabin sanitarnych przy ważniejszych wejściach do Parku. 4. Patrolowanie terenu
10	Duży ruch turystyczny na następujących szlakach: 1) Czerwonym – Krowiarki – Diablak – Przełęcz Brona – Markowe Szczawiny, 2) Żółtym – Markowe Szczawiny – Diablak, 3) Zielonym – Zawoja Markowa – Markowe Szczawiny, 4) Niebieskim – Krowiarki – Markowe Szczawiny	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utrzymanie we właściwym stanie nawierzchni szlaków turystycznych. 2. Utrzymanie opłat za wstęp do Parku. 3. Edukacja turystów przy Punktach Informacji Turystycznej i Przyrodniczej
11	Duża koncentracja zwiedzających na Krowiarkach, Sokolicy, Diablaku, Przełęczy Brona, Markowych Szczawinach	<ol style="list-style-type: none"> 1. Patrolowanie miejsc o dużej koncentracji zwiedzających. 2. Utrzymywanie drewnianych barierek na Krowiarkach, Markowych Szczawinach, Sokolicy
12	Zanikanie miejsc bytowania płazów	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oczyszczenie istniejących oczek wodnych na terenie

		ochrony czynnej i krajobrazowej z materii organicznej. 2. Likwidacja pułapek ekologicznych z jednoczesnym stworzeniem nowych miejsc rozrodu. 3. Stworzenie dla płazów miejsc rozrodu (uformowanie małych oczek wodnych), schronień, kryjówek i zimowania
13	Brak warunków lokalowych na prowadzenie działalności edukacyjnej	Podjęcie starań o: 1) budowę ośrodka dokumentacyjno-edukacyjnego, 2) rozbudowę istniejącej bazy edukacyjnej, 3) zagospodarowanie przestrzeni przy Wystawie Stałej
14	Gospodarcze użytkowanie borów górnoreglowych przez wspólnotę gruntową i leśną oraz osoby fizyczne	Wykup gruntów leśnych od osób fizycznych i wspólnoty lub wymiana na inne grunty
15	Penetracja terenu podczas poboru drewna na opał przez osoby uprawnione do serwitutu opałowego	Wykup lub wymiana serwitutu opałowego

II. Zagrożenia wewnętrzne potencjalne¹⁾

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	Zagrożenie niektórych gatunków ptaków wynikające z ograniczonej ilości miejsc lęgowych	1. Pozostawianie drzew starych, dziuplastych. 2. Utrzymywanie budek lęgowych. 3. Kontrola i czyszczenie budek lęgowych
2	Zagrożenie niektórych gatunków ssaków wynikające z ograniczonej ilości miejsc rozrodu oraz braku dostatecznej bazy pokarmowej	1. Ochrona siedlisk, gniazd i nor. 2. Pozostawianie starych i obumarłych drzew
3	Zagrożenie pożarowe	Utrzymanie dróg pożarowych zapewniające możliwości dojazdu pojazdami gaśniczymi oraz utrzymanie punktów poboru wody
4	Ulewne deszcze, powódzie	1. Utrzymanie we właściwym stanie infrastruktury technicznej odprowadzającej wodę ze szlaków turystycznych, dróg leśnych. 2. Odbudowa zniszczonych przez powódzie elementów infrastruktury technicznej, w tym mostków i urządzeń do monitoringu wód
5	Zagrożenie niektórych gatunków ptaków w okresie mroźnych i śnieżnych zim	Dokarmianie ptaków w okresie mroźnych i śnieżnych zim w rejonie osad mieszkaniowych

III. Zagrożenia zewnętrzne istniejące¹⁾

Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
Pojawianie się inwazyjnych gatunków roślin zielnych obcego pochodzenia	Usuwanie roślin inwazyjnych

IV. Zagrożenia zewnętrzne potencjalne¹⁾

Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
Zanik kulturowania tradycji regionalnych i tradycyjnych form gospodarowania	Promowanie dziedzictwa kulturowego, w szczególności organizowanie wystaw, imprez plenerowych, konkursów, przeglądów, itp., o tematyce kulturowej oraz propagującej wspieranie tradycyjnych form gospodarki (gospodarka leśna, pasterska, budownictwo regionalne, itp.)

¹⁾ Zagrożenia uszeregowano od najistotniejszego.

OPIS SPOSOBÓW OCHRONY CZYNNEJ EKOSYSTEMÓW, Z PODANIEM RODZAJU, ROZMIARU I LOKALIZACJI POSZCZEGÓLNYCH ZADAŃ

I. Sposoby ochrony czynnej na obszarach objętych ochroną ścisłą

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja
1	Kontrolne poszukiwanie zasnu (<i>Cephalcia sp.</i>) w ściółce i glebie	Według potrzeb	Miejsca żerowania zasnu (<i>Cephalcia sp.</i>) na obszarze ochrony ścisłej
2	Kontrola liczebności kornika drukarza (<i>Ips typographus</i>) i rytownika pospolitego (<i>Pityogenes chalcographus</i>) przy pomocy pułapek zapachowych (feromonowych)	Do 24 sztuk ¹⁾	Obszar objęty ochroną ścisłą

B. Ochrona terenów udostępnionych w celach turystycznych i edukacyjnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ²⁾
1	Rozbiórka kamiennych murków wznoszonych przez turystów na kopule szczytowej Babiej Góry	Według potrzeb	Oddziały - 28a, 28f
2	Bieżąca konserwacja i naprawa nawierzchni szlaków turystycznych, infrastruktury turystycznej, obiektów kulturowych		Obszar objęty ochroną ścisłą
3	Usuwanie powalonych drzew ze szlaków turystycznych		
4	Usuwanie odpadów		
5	Budowa punktu widokowego na Przełęczy Brona polegająca na ułożeniu nawierzchni brukowej o powierzchni do 4 ar, z drewnianą barierką i drewnianymi ławkami	1 obiekt ¹⁾	Oddział 23
6	Remont i odtworzenie nawierzchni szlaku turystycznego zielonego Diablał – granica Parku	1000 m ¹⁾	Oddział 28
7	Utrzymywanie drewnianych barierek w miejscach udostępnionych dla celów turystycznych narażonych na wydeptywanie (miejsca koncentracji ruchu turystycznego), budowa drewnianych barierek	Według potrzeb	Obszar objęty ochroną ścisłą

C. Ochrona i udostępnianie terenu Parku

Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja
Utrzymanie infrastruktury do obsługi monitoringu przyrodniczego	Według potrzeb	Obszar objęty ochroną ścisłą

II. Sposoby ochrony czynnej na obszarach objętych ochroną czynną

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Usuwanie drzew zasiedlonych przez owady - kornik drukarz (<i>Ips typographus</i>), rytownik pospolity (<i>Pityogenes chalcographus</i>) - mogące doprowadzić do gwałtownego rozpadu drzewostanów świerkowych oraz wiatrowałów	Według potrzeb	Drzewostany świerkowe sztucznego pochodzenia objęte ochroną czynną

2	Korowanie drzew zasiedlonych przez korniki (<i>Scolytinae</i>), pozostawienie do mineralizacji części ściętych drzew		
3	Regulacja składu gatunkowego oraz zagęszczenia drzew w uprawach i młodnikach (czyszczenia wczesne i późne) – według zasad określonych indywidualnie dla każdego wydzielenia	Do 40 ha ¹⁾	Oddziały - 6b, c, 42b, 47a, 51d, 54c, 67a-i, 80a, 95c, 96g, i, 97c, 99a
4	Wykaszenie niepożądanych roślin w uprawach leśnych	Do 23,5 ha ¹⁾	Uprawy na obszarze objętym ochroną czynną
5	Zabezpieczanie przed zwierzyną sadzonek na uprawach i odnowieniach naturalnych, poprzez stosowanie środków mechanicznych	Do 34,53 ha ¹⁾	Uprawy i odnowienia naturalne na obszarze objętym ochroną czynną
6	Zabezpieczanie przed zwierzyną upraw, odnowień naturalnych poprzez stosowanie ogrodzeń: 1) budowa nowych ogrodzeń, 2) remont i konserwacja istniejących, 3) rozbiórka zbędnych	14,34 ha	Oddziały - 5b, 6a, b, 11b, 15a, 37a, 39a, 40a, 45c, 51d, 54c, 66c, 69h, 78b, 78c, 80a, 81b, 81c
7	Ograniczenie koncentracji jeleni (<i>Cervus elaphus</i>) w rejonie upraw i odnowień naturalnych przez ich redukcję	Do 15 osobników	Obszar objęty ochroną czynną
8	Odłowy kornika drukarza (<i>Ips typographus</i>) i rytownika pospolitego (<i>Pityogenes chalcographus</i>) do pułapek zapachowych (feromonowych)	186 sztuk ¹⁾	
9	Kontrola występowania brudnicy mniszki (<i>Lymantria monacha</i>) przy wykorzystaniu pułapek zapachowych (feromonowych)	10 sztuk ¹⁾	
10	Wykładanie drzew pułapkowych (pułapki klasyczne) na kornika drukarza (<i>Ips typographus</i>)	63 sztuki	
11	Kontrolne poszukiwanie zasnui (<i>Cephalcia sp.</i>) w ściółce i glebie	Według potrzeb	Miejsca żerowania zasnui (<i>Cephalcia sp.</i>) na obszarze ochrony czynnej
12	Utrzymanie i odtworzenie punktów poboru wody do celów przeciwpożarowych	7 obiektów	Na potokach na obszarze objętym ochroną czynną
13	Usuwanie z ekosystemów roślin inwazyjnych obcego pochodzenia - niecierpka gruczołowatego (<i>Impatiens glandulifera</i>) i niecierpka drobnokwiatowego (<i>Impatiens parviflora</i>)	Według potrzeb	Oddziały - 42, 43d, 72 oraz w innych pododdziałach w razie stwierdzenia występowania okazów
14	Pozyskanie 3-5 letnich sadzonek buka (<i>Fagus sylvatica</i>) z naturalnego odnowienia w celu ich wysadzenia	Do 11 000 sztuk ¹⁾	Oddziały - 71a, 41a
15	Odnowienia luk i przerzedzeń, poprzez sadzenia jodły (<i>Abies alba</i>) i buka (<i>Fagus sylvatica</i>) z zabezpieczeniem sadzonek osłonami przed konkurencją roślin	Do 2,52 ha ¹⁾	Oddziały - 90d, 93b, 98a,b, 42b
16	Poprawki na uprawach sadzonkami buka (<i>Fagus sylvatica</i>)	Do 0,82 ha	Oddziały - 94b, 98b, 99a
17	Pozostawienie do mineralizacji posuszu czynnego i jałowego oraz wiatrowałów na powierzchniach biocenotycznych - bieżąca rejestracja zasiedlania drzew przez owady i grzyby	Do 8 ha	Oddziały - 93b, c, 94c, 94b
18	Utrzymanie infrastruktury do monitoringu wód płynących i gruntowych	Według potrzeb	Obszar ochrony czynnej

B. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ²⁾
1	Wypas lub wykaszanie łąk i pastwisk z usunięciem	Do 6 ha	Oddziały - 43a, 43c, 72h, 53d,

	biomasy		101b
2	Usuwanie z ekosystemów roślin inwazyjnych obcego pochodzenia - niecierpka gruczołowatego (<i>Impatiens glandulifera</i>) i niecierpka drobnokwiatowego (<i>Impatiens parviflora</i>)	Według potrzeb	Oddział 72 oraz w innych pododdziałach w razie stwierdzenia okazów

C. Ochrona przyrody nieożywionej i gleb

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ²⁾
1	Wykaszanie roślinności na terenie stacji meteorologicznej na Markowych Szczawinach	0,01 ha	Oddział 12c
2	Usuwanie odpadów z potoków i ich bezpośredniego sąsiedztwa oraz z terenów przy granicy Parku	Według potrzeb	Obszar objęty ochroną czynną

D. Ochrona terenów udostępnionych w celach turystycznych i edukacyjnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ²⁾
1	Usuwanie powalonych drzew ze szlaków turystycznych	Według potrzeb	Obszar objęty ochroną czynną
2	Bieżąca konserwacja i naprawa nawierzchni szlaków turystycznych, infrastruktury turystycznej, obiektów kulturowych		
3	Usuwanie odpadów		
4	Utrzymywanie drewnianych barierek w miejscach koncentracji ruchu turystycznego		
5	Budowa barierek i drewnianych poręczy		
6	Zainstalowanie i obsługa (w okresie maj – październik) kabin sanitarnych z własnym pojemnikiem na nieczystości	4 sztuki	Oddziały - 3c, 42c, 44b, 72c
7	Odtworzenie i odbudowa szlaku niebieskiego Górny Płaj	1000 m ¹⁾	Oddział 17

E. Ochrona i udostępnianie terenu Parku

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ²⁾
1	Utrzymanie, konserwacja i remont dróg	Według potrzeb	Obszar objęty ochroną czynną
2	Naprawa istniejących i budowa nowych urządzeń odwadniających drogi (sączki, przepusty, rowy)		
3	Naprawa i odbudowa mostków		
4	Wykonanie nawierzchni szlaków zrywkowych z żerdzi (dylówka)	Do 400 m ¹⁾	
5	Wykaszanie roślinności z poboczy i rowów głównych dróg leśnych	1,6 km	Oddziały - 59, 60, 61, 62, 63
6	Bieżące utrzymanie punktów poboru wody dla celów przeciwpożarowych	6 punktów	Oddziały - 44a, 60a, 62a, 69a, 72a, 96b
7	Czyszczenie ujęć wody pitnej na potrzeby mieszkańców budynków Parku	4 obiekty	Oddziały - 54a, 57g, 90f, 99a
8	Utrzymanie rogatek, konserwacja tablic urzędowych oraz informacyjnych	Według potrzeb	Obszar objęty ochroną czynną

9	Utrzymanie infrastruktury do obsługi monitoringu przyrodniczego		
---	---	--	--

III. Sposoby ochrony czynnej na obszarach objętych ochroną krajobrazową

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ²⁾
1	Usuwanie drzew zasiedlonych przez owady - kornik drukarza (<i>Ips typographus</i>), rytownik pospolity (<i>Pityogenes chalcographus</i>) - mogące doprowadzić do gwałtownego rozpadu drzewostanów świerkowych oraz wiatrowałów	Według potrzeb	Drzewostany świerkowe sztucznego pochodzenia objęte ochroną krajobrazową
2	Korowanie drzew zasiedlonych przez korniki (<i>Scolytinae</i>)		
3	Pozostawienie do mineralizacji części ściętych drzew		
4	Regulacja składu gatunkowego i struktury drzewostanów (trzebieże późne) według zasad określonych indywidualnie dla każdego wydzielenia	6,05 ha	Oddziały - 88b, d
5	Nadzór nad lasami niepaństwowymi, wyznaczanie drzew do wycięcia według oceny stanu lasu	95,33 ha	Oddziały - 8Aa, 9Aa, 11Aa, 11Ac, 11Af, 11Aj, 21Aa, 24Aa, 24Ab, 24Ac, 24Af, 24Ag, 24Ah, 24Ai
6	Kontrolne poszukiwanie zasnui (<i>Cephalcia sp.</i>) w ściółce i glebie	Według potrzeb	Miejsca żerowania zasnui (<i>Cephalcia sp.</i>) na obszarze ochrony krajobrazowej
7	Wykaszenie niepożądanych roślin na uprawach leśnych	0,50 ha ¹⁾	Oddział 88
8	Zabezpieczanie przed zwierzyną upraw, poprzez stosowanie środków mechanicznych	0,50 ha ¹⁾	Oddział 88a
9	Hodowla materiału sadzeniowego – prace szkółkarskie	1,11 ha	Oddziały - 57f, 69d
10	Usuwanie z ekosystemów roślin inwazyjnych obcego pochodzenia – niecierpka gruczołowatego (<i>Impatiens glandulifera</i>) i niecierpka drobnokwiatowego (<i>Impatiens parviflora</i>)	Według potrzeb	Oddziały - 1c, 1d, 1l, 72c oraz w innych pododdziałach w razie stwierdzenia występowania okazów
11	Utrzymanie infrastruktury do monitoringu wód płynących		

B. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ²⁾
1	Wypasanie lub wykaszanie łąk i pastwisk z usunięciem biomasy	Do 5 ha	Oddziały - 1b, 1c, 57c, 72d, 90c, 11Aa, b, c
2	Usuwanie z ekosystemów roślin inwazyjnych obcego pochodzenia – niecierpka gruczołowatego (<i>Impatiens glandulifera</i>) i niecierpka drobnokwiatowego (<i>Impatiens parviflora</i>) oraz rdestowca ostrokończystego (<i>Reynoutria japonica</i>)	Według potrzeb	Oddziały - 1a, 1b, 1o, 72b, 72d, 72f oraz w innych pododdziałach w razie stwierdzenia okazów
3	Usunięcie drzew	Do 1,10 ha	Oddział 11Aa, b, c
4	Odkrzaczanie łąk i pastwisk z usunięciem biomasy		

C. Ochrona terenów udostępnionych w celach turystycznych i edukacyjnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ²⁾
1	Bieżąca konserwacja i naprawy szlaków turystycznych, ścieżek edukacyjnych, infrastruktury turystycznej	Według potrzeb	Obszar objęty ochroną krajobrazową
2	Usuwanie drzew powalonych na szlaki turystyczne		
3	Usuwanie odpadów		
4	Zainstalowanie i obsługa (w okresie maj – październik) kabin sanitarnych z własnym pojemnikiem na nieczystości	4 obiekty	Oddziały - 69d, 72g
5	Pielęgnacja roślin, utrzymanie ścieżek i infrastruktury w Ogrodzie Roślin Babiogórskich i Ogrodzie Zmysłów	0,26 ha	Oddział 1k
6	Wykaszenie na terenach przystankowych ścieżki edukacyjnej „Mokry Kozub”	Według potrzeb	Oddziały - 1l, 1m, 1n, 1o, 72b
7	Utworzenie miejsc postojowych dla samochodów osobowych	Do 0,20 ha ¹⁾	Oddział 72d
8	Modernizacja wystawy stałej	1 obiekt ¹⁾	Oddział 1j

D. Ochrona i udostępnianie terenu Parku

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ²⁾
1	Remonty, modernizacja, konserwacja, bieżące utrzymanie dróg oraz urządzeń odwadniających drogi (mosty, sączki, przepusty, rowy)	Do 4,50 km ¹⁾	Obszar objęty ochroną krajobrazową
2	Wykaszenie roślinności z poboczy i rowów		
3	Modernizacja nawierzchni dróg	Do 2 km ¹⁾	Oddziały - 95a, 96a, 99g, 101f, 99A
4	Utrzymanie i remonty składnic drewna	6 sztuk ¹⁾	Obszar objęty ochroną krajobrazową
5	Utrzymanie zbiornika przeciwpożarowego	1 obiekt	Oddział 99d
6	Utrzymanie rogatek, konserwacja tablic urzędów i informacyjnych	Według potrzeb	Obszar objęty ochroną krajobrazową
7	Utrzymanie infrastruktury technicznej do obsługi monitoringu przyrodniczego		

¹⁾ Rozmiar zadania zależy od posiadania środków finansowych.

²⁾ Ekosystemy leśne, nieleśne lądowe i wodne podzielone są na oddziały oznaczone liczbami lub liczbami i dużymi literami oraz pododdziały oznaczone małymi literami.

OPIS SPOSOBÓW CZYNNEJ OCHRONY GATUNKÓW ROŚLIN I ZWIERZĄT

I. Obszary objęte ochroną ścisłą

A. Ochrona gatunków roślin

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	Okrzyn jeleni (<i>Laserpitium archangelica</i>)	Inwentaryzacja i monitoring osobników	Kontrola stanowisk w terenie
2	Rogownica alpejska (<i>Cerastium alpinus</i>)		
3	Tocza karpacka (<i>Tozzia alpina subsp. Carpatica</i>)		
4	Rośliny chronione, rzadkie, osobliwe niewymienione w punktach 1-3	Rejestracja osobników	1. Rejestracja osobników i ich siedlisk. 2. Wykonanie dokumentacji fotograficznej

B . Ochrona gatunków zwierząt

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	Sichrawa karpacka (<i>Pseudogaurotina excellens</i>)	1. Monitoring znanych stanowisk. 2. Inwentaryzacja stanowisk gatunku. 3. Ochrona osobników i ochrona stanowisk	1. Obserwacje w terenie. 2. Odłów kontrolny w celu oznaczenia gatunku. 3. Znakowanie osobników. 4. Patrole ochronne stanowisk w czasie rójki
2	Płazy: 1) traszka karpacka (<i>Triturus Montandowi</i>), 2) kumak górski (<i>Bombina variegata</i>), 3) traszka zwyczajna (<i>Triturus vulgaris</i>), 4) traszka górska (<i>Triturus alpestris</i>), 5) ropucha szara (<i>Bufo bufo</i>)	Inwentaryzacja gatunków	1. Prowadzenie obserwacji w terenie. 2. Kontrola miejsc rozrodu. 3. Dokumentacja fotograficzna
3	Głuszec (<i>Tetrao urogallus</i>)	1. Ochrona osobników i ich lęgów. 2. Monitoring gatunków. 3. Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa	1. Prowadzenie obserwacji w terenie. 2. Rejestracja tokowisk. 3. Wykonanie dokumentacji fotograficznej. 4. Zbiór piór. 5. Schwytanie 3 osobników głuszca i założenie im nadajników telemetrycznych. 6. Prowadzenie telemetrii. 7. Patrole ochronne. 8. Wyznaczenie w razie potrzeby stref ochrony. 9. Zmniejszenie ruchu turystycznego na szlakach przebiegających w rejonie ostoi głuszca, poprzez promocję ścieżki edukacyjnej „Mokry Kozub”

4	Cietrzew (<i>Tetrao tetrix</i>)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ochrona osobników i ich lęgów. 2. Monitoring gatunków. 3. Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie obserwacji w terenie. 2. Rejestracja tokowisk. 3. Wykonanie dokumentacji fotograficznej. 4. Zbiór piór. 5. Patrole ochronne. 6. Wyznaczenie w razie potrzeby stref ochrony. 7. Zmniejszenie ruchu turystycznego na szlakach przebiegających w rejonie ostoi cietrzewia, poprzez promocję ścieżki edukacyjnej „Mokry Kozub
5	<p>Dzięcioły:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) biało grzbiety (<i>Dendrocopos leucotos</i>), 2) duży (<i>Dendrocopos major</i>), 3) czarny (<i>Dryocopus martius</i>), 4) średni (<i>Dendrocopos medius</i>), 5) trójpalczasty (<i>Picoides tridactylus</i>), 6) zielonosiwy (<i>Picus canus</i>), 7) dzięciołek (<i>Dendrocopos minor</i>), 8) zielony (<i>Picus viridis</i>), 9) krętogłów (<i>Jynx torquilla</i>) 	Inwentaryzacja i monitoring ptaków oraz ich miejsc bytowania	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie obserwacji w terenie. 2. Wykonanie dokumentacji fotograficznej. 3. Patrole inwentaryzacyjne
6	<p>Sowy:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) puszczyk uralski (<i>Strix uralensis</i>), 2) puszczyk zwyczajny (<i>Strix aluco</i>), 3) sóweczka (<i>Glaucidium passerinum</i>), 4) włośchatka (<i>Aegolius funereus</i>) 	Inwentaryzacja i monitoring ptaków oraz ich miejsc bytowania	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie obserwacji w terenie. 2. Wykonanie dokumentacji fotograficznej. 3. Patrole ochronne. 4. Wyznaczenie stref ochrony dla sóweczki i włośchatki
7	<p>Pilchowate:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) popielica (<i>Glis glis</i>), 2) orzesznica (<i>Muscardinus avellanarius</i>), 3) kozatka (<i>Dryomys nitedula</i>), 4) żołądnica (<i>Eliomys quercinus</i>) 	Inwentaryzacja gatunków	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie obserwacji w terenie. 2. Kontrola naturalnych schronień. 3. Wykonanie dokumentacji fotograficznej
8	Lis (<i>Vulpes vulpes</i>)	Przeciwdziałanie zachorowaniu na wściekliznę	Wykładanie szczepionek przeciwko wściekliznie
9	<p>Jeleniowate:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) jeleni europejski (<i>Cervus elaphus</i>), 2) sarna (<i>Capreolus capreolus</i>) 	Inwentaryzacja i monitoring gatunków	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie obserwacji w terenie. 2. Liczenie bezpośrednie na powierzchniach próbnych. 3. Inwentaryzacja babrzysk. 4. Inwentaryzacja jeleni na rykowiskach
10	<p>Duże drapieżniki:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) niedźwiedź (<i>Ursus artos</i>), 2) wilk (<i>Canis lupus</i>), 3) ryś (<i>Lynx lynx</i>) 	Inwentaryzacja i monitoring gatunków	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie obserwacji w terenie. 2. Kontrola miejsc rozrodu i zimowania. 4. Inwentaryzacja wilków poprzez stymulację głosową
11	Zwierzęta chronione, rzadkie, osobliwe niewymienione w punktach 1-10	Rejestracja osobników i oznak ich bytowania	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie obserwacji w terenie. 2. Rejestracja oznak bytowania. 3. Wykonanie dokumentacji fotograficznej

II. Obszary objęte ochroną czynną

A. Ochrona czynna gatunków roślin

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	Tocja karpacka (<i>Tozzia alpina</i> subsp. <i>Carpatica</i>)	Inwentaryzacja i monitoring osobników	Kontrola stanowisk w terenie
2	Rośliny chronione, rzadkie, osobliwe nie wymienione w punkcie 1	Rejestracja osobników	1. Rejestracja osobników i ich siedlisk. 2. Wykonanie dokumentacji fotograficznej

B. Ochrona czynna gatunków zwierząt

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	Sichrawa karpacka (<i>Pseudogaurotina excellens</i>)	1. Monitoring znanych stanowisk. 2. Inwentaryzacja stanowisk gatunku. 3. Ochrona osobników i ochrona stanowisk	1. Obserwacje w terenie. 2. Odłów kontrolny w celu oznaczenia gatunku. 3. Znakowanie osobników. 4. Patrole ochronne stanowisk w czasie rójki
2	Płazy: 1) traszka karpacka (<i>Triturus montandoni</i>), 2) kumak górski (<i>Bombina variegata</i>), 3) traszka górska (<i>Triturus alpestris</i>), 4) traszka zwyczajna (<i>Triturus vulgaris</i>), 5) ropucha szara (<i>Bufo bufo</i>)	Uformowanie małych oczek wodnych	Uformowanie oczek wodnych w miejscach zabagnionych stanowiących miejsce rozrodu płazów do 7 oczek o powierzchni do 5 m ² i głębokości do 1 m
		Likwidacja pułapek ekologicznych w wybranych obszarach	Likwidacja pułapek ekologicznych z jednoczesnym stworzeniem w ich rejonie nowych miejsc rozrodu
		Stworzenie miejsc schronień i kryjówek płazów	Wykonanie do 5 miejsc schronień i kryjówek z kamieni, pni i gałęzi w rejonie rozrodu płazów
		Stworzenie miejsc zimowania płazów	Wykonanie do 5 miejsc zimowania płazów – wykonanie niewielkich zagłębień w gruncie ułożenie na nich kamieni, przykrycie warstwą leżaniny, gałęzi i ziemi
3	Głuszec (<i>Tetrao urogallus</i>)	Ochrona osobników i ich lęgów	Odstrzał lub odłów drapieżników - do 10 osobników lisa (<i>Vulpes vulpes</i>)
4	Cietrzew (<i>Tetrao tetrix</i>)		
5	Jarząbek (<i>Bonasa Banasia</i>)		
6	Dzięcioły: 1) białogrzbiety (<i>Dendrocopos leucotos</i>), 2) duży (<i>Dendrocopos major</i>), 3) czarny (<i>Dryocopus martusi</i>), 4) średni (<i>Dendrocopos medius</i>), 5) trójpalczasty (<i>Picoides tridactylus</i>), 6) zielonosiwy (<i>Picus canus</i>), 7) dzięciołek (<i>Dendrocopos minor</i>),	Ochrona osobników i miejsc ich bytowania	1. Utrzymywanie powierzchni biocenotycznych. 2. Pozostawienie do mineralizacji części obumierających drzew. 3. Wytypowanie i wyznaczenie drzew stojących stanowiących potencjalne miejsca lęgowe

	8) krętogłów (<i>Jynx torquilla</i>)		
7	Sowy: 1) puszczyk uralski (<i>Strix uralensis</i>), 2) puszczyk zwyczajny (<i>Strix aluco</i>), 3) sóweczka (<i>Glaucidium passerinum</i>), 4) włochatka (<i>Aegolius funereus</i>)	Ochrona osobników i miejsc ich bytowania	1. Utrzymywanie powierzchni biocenotycznych. 2. Pozostawienie do mineralizacji części obumierających i obumarłych drzew. 3. Wytypowanie i wyznaczenie drzew stojących stanowiących potencjalne miejsca lęgowe
8	Sikory: 1) bogatka (<i>Parus major</i>), 2) modra (<i>Parus caeruleus</i>), 3) sosnówka (<i>Parus ater</i>), 4) czarnogłowa (<i>Parus montanus</i>), 5) czubatka (<i>Parus cristatus</i>), 6) uboga (<i>Parus palustris</i>)	Ochrona osobników i ich lęgów	Utrzymanie istniejących budek lęgowych dla ptaków, ich kontrola i czyszczenie
9	Kowalik (<i>Sitta europaea</i>)		
10	Pełzacz (<i>Certhia familiaris</i>)		
11	Muchołówka żałobna (<i>Ficedula hypoleuca</i>)		
12	Krętogłów (<i>Jynx torquilla</i>)		
13	Derkacz (<i>Crex crex</i>)	1. Ochrona osobników i ich lęgów. 2. Monitoring tokowisk	1. Utrzymanie polan śródleśnych i dostosowanie sposobu ochrony polan do biologii derkacza (<i>Crex crex</i>). 2. Prowadzenie obserwacji w terenie. 3. Rejestracja tokowisk
14	Pilchowate: 1) popielica (<i>Glis glis</i>), 2) orzesznica (<i>Muscardinus avellanarius</i>), 3) kozzatka (<i>Dryomys nitedula</i>), 4) żołądnica (<i>Eliomys quercinus</i>)	Inwentaryzacja gatunków	1. Prowadzenie obserwacji w terenie. 2. Kontrola naturalnych schronień i rozwieszonych budek lęgowych dla ptaków w celu określenia stopnia ich wykorzystania przez pilchowate. 3. Wykonanie dokumentacji fotograficznej
15	Lis (<i>Vulpes vulpes</i>)	Przeciwdziałanie zachorowaniu na wściekliznę	Wykładanie szczepionek przeciwko wściekliznie
16	Jeleniowate: 1) jeleń europejski (<i>Cervus elaphus</i>), 2) sarna (<i>Capreolus capreolus</i>)	Inwentaryzacja i monitoring gatunków	1. Prowadzenie obserwacji w terenie. 2. Liczenie bezpośrednie na powierzchniach próbnych. 3. Inwentaryzacja babrzysk. 4. Inwentaryzacja jelenia europejskiego (<i>Cervus elaphus</i>) na rykowiskach
17	Duże drapieżniki: 1) niedźwiedź (<i>Ursus artos</i>), 2) wilk (<i>Canis lupus</i>), 3) ryś (<i>Lynx lynx</i>)	Inwentaryzacja i monitoring gatunków	1. Prowadzenie obserwacji w terenie. 2. Kontrola miejsc rozrodu i zimowania. 3. Inwentaryzacja wilków (<i>Canis lupus</i>), poprzez stymulację głosową
18	Zwierzęta chronione, rzadkie, osobliwe niewymienione w punktach 1-10	Rejestracja osobników i oznak ich bytowania	1. Prowadzenie obserwacji w terenie. 2. Rejestracja oznak bytowania. 3. Wykonanie dokumentacji fotograficznej

III. Obszary objęte ochroną krajobrazową

A. Ochrona czynna gatunków roślin

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	Tocja karpacka (<i>Tozzia alpina</i> subsp. <i>Carpatica</i>)	Inwentaryzacja i monitoring osobników	Kontrola stanowisk w terenie
2	Rośliny chronione, rzadkie, osobliwe niewymienione w punkcie 1	Rejestracja osobników	1. Rejestracja osobników i ich siedlisk. 2. Wykonanie dokumentacji fotograficznej

B. Ochrona czynna gatunków zwierząt

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	Sikory: 1) bogatka (<i>Parus major</i>), 2) modra (<i>Parus caeruleus</i>), 3) sosnówka (<i>Parus ater</i>), 4) czarnogłowa (<i>Parus montanus</i>), 5) czubatka (<i>Parus cristatus</i>), 6) uboga (<i>Parus palustris</i>)	Ochrona osobników i ich lęgów, podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa	Wykładanie karmy dla ptaków w okresie mroźnej zimy w osadach Parku
2	Puszczyk (<i>Strix aluco</i>)	Ochrona osobników i ich lęgów	Kontrola i czyszczenie budek
3	Zwierzęta chronione, rzadkie, osobliwe niewymienione w punktach 1-2	Rejestracja osobników i oznak ich bytowania	1. Prowadzenie obserwacji w terenie. 2. Rejestracja oznak bytowania. 3. Wykonanie dokumentacji fotograficznej

**WSKAZANIE OBSZARÓW OBJĘTYCH OCHRONĄ ŚCISŁĄ, CZYNNĄ
ORAZ KRAJOBRAZOWĄ**

Lp.	Rodzaj ochrony	Lokalizacja ¹⁾	Powierzchnia ogółem w ha
1	Ochrona ścisła	Oddziały – 6d, 7, 9d, 10f, g, 11c, 12d, 12f, 12g, 12h, 14c, 16a, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 73, 74a, 74b	1125,82
2	Ochrona czynna	Oddziały – 2, 3, 4, 5, 6a, 6b, 6c, 6f, 8, 9a, 9b, 9c, 10a, 10b, 10c, 10d, 11a, 11b, 11d, 12a, 12b, 12c, 13, 14a, 14b, 15, 16b, 17, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37a, 38a, 39a, 39b, 39c, 40, 41, 42a, 42b, 43, 44a, 44c, 44d, 44f, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53a, 53b, 53c, 53d, 54a, 54b, 54c, 54d, 55a, 55b, 55c, 55d, 56, 57a, 57g, 58a, 59, 60, 61, 62, 63a, 63b, 64, 65, 66, 67, 68, 69a, 69c, 69f, 69g, 69h, 70, 71, 72a, 72c, 72h, 72j, 72l, 74c, 75, 76a, 76b, 76d, 76f, 77, 78, 79a, 79b, 79c, 79f, 80, 81, 82a, 82b, 82d, 89, 90c, 90d, 90f, 90g, 90h, 91, 92, 93, 94, 95, 96b, 96d, 96f, 96g, 96i, 96j, 97, 98, 99a, 99b, 99h, 99i, 100, 101a, 101b, 101c, 101d	2082,37
3	Ochrona krajobrazowa	Oddziały – 1, 37b, 38b, 39d, 42c, 44b, 53f, 53g, 54f, 55f, 57b, 57c, 57d, 57f, 58b, 63c, 69b, 69d, 72b, 72d, 72f, 72g, 72i, 72k, 76c, 79d, 82c, 88, 90a, 90b, 96a, 96c, 96h, 99c, 99d, 99f, 99g, 99j, 101f, 101g, 101h, 8A, 9A, 11A, 21A, 24A, 43A, 72A, 88A, 97A, 99A	185,15
Razem			3393,34

¹⁾ Obszar Parku jest podzielony na oddziały oznaczone liczbami lub liczbami i dużymi literami oraz pododdziały oznaczone małymi literami.

**USTALNIE MIEJSC UDOSTĘPNIANYCH W CELACH EDUKACYJNYCH I TURYSTYCZNYCH,
Z PODANIEM MAKSYMALNEJ LICZBY OSÓB MOGĄCYCH PRZEBYWAĆ JEDNOCZEŚNIE
W TYCH MIEJSCACH**

I. Miejsca udostępniane w celach edukacyjnych

Lp.	Miejsca udostępniane ¹⁾	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	Wystawa Stała, oddział 1j	25
2	Ogród Roślin Babiogórskich i Ogród Zmysłów, oddział 1k	60 w dwóch grupach
3	Punkt Informacji Turystycznej i Przyrodniczej na Przywarówce, oddział 101h	100 przy każdym punkcie
4	Punkt Informacji Turystycznej i Przyrodniczej na Krowiarkach, oddział 3c	
5	Punkt Informacji Turystycznej i Przyrodniczej na Markowej, oddział 72g	
6	Krąg edukacyjny przy drodze na Sulową Cyrhel, oddział 60a	30
7	Krąg edukacyjny w Zawoi Markowej, oddział 72b	50
8	Krąg edukacyjny Markowe Rówienki, oddział 77a	30
9	Krąg edukacyjny przy Hali Śmietanowej, oddział 90c	50
10	Krąg edukacyjny na Gubernasówce, oddział 101d	50
11	Krąg edukacyjny na Przywarówce, oddział 101h	100
12	Miejsce, w którym znajduje się kapliczka NMP pod Diablakiem, tablica pamiątkowa, oddział 22f	150
13	Miejsce, w którym znajduje się obelisk na Diablaku, oddział 28f	400
14	Miejsce, w którym znajduje się Krzyż Czterech Narciarzy na południowym stoku Babiej Góry, oddział 28a	50
15	Ślady po schronisku Beskidenverein pod Diablakiem na południowym stoku, oddział 28g	50
16	Miejsce położenia krzyża przy schronisku na Markowych Szczawinach, oddział 11Ah	500
17	Miejsce, w którym znajduje się symboliczna płyta nagrobna poświęcona pamięci prof. Z. Klemensiewicza, Polana Krowiarki, oddział 3c	100

II. Miejsca udostępniane w celach turystycznych

Lp.	Miejsca udostępniane ¹⁾	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	Teren przy schronisku turystycznym PTTK im. Hugona Zapałowicza na Markowych Szczawinach, oddziały - 11Ah, 11Ai	500
2	Schron turystyczny w Zawoi Markowej, oddział 72b	50
3	Schron turystyczny na „Polu Biwakowym” w Zawoi Policzne, oddział 44b	50
4	Schron turystyczny na Przywarówce, oddział 101h	100
5	Schron turystyczny przy Hali Śmietanowej, oddział 90c	50

6	„Pole Biwakowe” w Zawoi Policzne, oddział 44b, przy drodze wojewódzkiej	50
---	---	----

¹⁾ Obszar Parku jest podzielony na oddziały oznaczone liczbami lub liczbami i dużymi literami oraz pododdziały oznaczone małymi literami.

